

Motion till riksdagen 2025/26:1158

av Serkan Köse (S)

Stärkta rättigheter för barn enligt barnkonventionen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheterna att utbildning om barnkonventionen och barns rättigheter ska vara obligatorisk för alla som arbetar med barn, inom skolan, socialtjänsten, vården och polisen, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sedan den 1 januari 2020 är FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) svensk lag. Syftet med inkorporeringen var att stärka barns rättsliga ställning och tydliggöra deras rättigheter i alla beslut som rör dem. Trots detta visar flera granskningar att konventionen ännu inte fått fullt genomslag i praktiken. Enligt Barnombudsmannens årsrapport 2023 saknar många verksamheter systematiska rutiner för att beakta barnets bästa, och barn själva uppger att de ofta inte får komma till tals i ärenden som berör dem.

Socialstyrelsen har visat att personal inom både socialtjänst och vård inte alltid har tillräcklig kunskap om barns rättigheter eller om hur barn ska bemötas i känsliga situationer. Inom skolväsendet rapporterar Skolinspektionen att barns delaktighet varierar stort och ofta beror på enskilda rektors och lärares engagemang snarare än på en tydlig nationell styrning. Enligt en kartläggning från Polismyndigheten 2022 behöver också fler poliser utbildning i barnrättsperspektiv för att möta barn som brottsoffer eller vittnen. Samma sak gäller inom rättsväsendet i stort, där barn i domstolsprocesser inte alltid får det stöd de har rätt till.

Internationellt finns flera exempel på hur systematisk utbildning i barns rättigheter kan stärka rättssäkerheten. I Norge har barnkonventionen varit en del av landets lagstiftning sedan 2003. Där genomgår all personal inom socialtjänst och polis återkommande utbildningar i barnets rättigheter. Europarådets kommissionär för mänskliga

rättigheter har vid upprepade tillfällen framhållit att utbildning av yrkesgrupper som möter barn är avgörande för att konventionen ska få verklig effekt.

Sverige har åtagit sig att leva upp till FN:s barnrättskommittés rekommendationer, som 2023 uttryckligen påpekade behovet av bättre utbildning för yrkesgrupper som möter barn. Kommittén lyfte särskilt rättsväsendet och socialtjänsten som områden där barn riskerar att inte bli hörda och där deras bästa inte alltid vägs in i besluten.

För att barnkonventionen inte bara ska vara en juridisk text utan också ett levande verktyg i vardagen krävs att alla yrkesgrupper som arbetar med barn får obligatorisk utbildning i barns rättigheter. Detta ska inte ses som en tillfällig insats, utan som en grundläggande kompetens som regelbundet uppdateras och fördjupas. På så sätt kan barns rättigheter säkerställas i praktiken, oavsett om det gäller en skolmiljö, en vård-situation, ett socialtjänstställe eller ett rättsligt förfarande.

Att stärka barns rättigheter handlar i grunden om att stärka tilltron till rättsstaten. Därför bör riksdagen besluta att utbildning i barnkonventionen ska vara obligatorisk för alla yrkesgrupper som möter barn.

Serkan Köse (S)